

Οι Θεολογικές Σπουδές στη Σερβία

Αρχικά, θα ήθελα εκ μέρους των φοιτητών της Σερβικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, να ευχαριστήσω θερμά τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμο και την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, για την αγάπη τους που μας προσέφεραν την ευκαιρία και δυνατότητα για να μπορέσουμε να απολαύσουμε της θεολογικές σπουδές από το άγιο πηγάδι της θεολογίας σ' αυτόν τον άγιο τόπο, τον οποίον αγίασαν τα άγια πόδια του Αποστόλου των εθνών Παύλου του ονόματος οποίου ονομαζόταν και ο Μακαριστός και Παναγιότατος Αρχιεπίσκοπος Πεκίου, Μητροπολίτης Βελιγραδίου και Καρλοβικίου και Πατριάρχης των Σέρβων Παύλος, ο οποίος και εκοιμήθη πρόσφατα όπως είναι σε όλους μας γνωστό.

Ο αιμνηστος Πατριάρχης έδειξε μεγάλη προσοχή και φροντίδα για θεολογικές σπουδές στην Σερβική Εκκλησία. Και όντως, η μεγαλύτερη άνοδος και ανάπτυξη των θεολογικών σπουδών αλλά και ενδιαφέρον στην χώρα για την θεολογία και μία ολόκληρη πνευματική αναγέννηση της ορθόδοξης πίστεως του σερβικού έθνους έγινε ακριβώς επί Πατριάρχου Παύλου. Μπορούμε ελεύθερα να πούμε ότι η μοναδική άνοδος στην χώρα στα δύσκολα χρόνια δοκιμασίας και πολέμου ήταν η άνοδος της ορθόδοξης πίστης και των θεολογικών σπουδών.

Όμως, το θεμέλιο για την αναγέννηση της πίστης, της θεολογίας και των θεολογικών σπουδών και επιστροφή στο πατρικό πηγάδι της ορθόδοξης θεολογίας στην Σερβική Εκκλησία έθεσαν ο άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς και ο όσιος Ιουστίνος Πόποβιτς, γνωστός σε όλη την ορθόδοξη οικουμένη ως θεολόγος, ο οποίος ο ίδιος αποφοίτησε στην Θεολογική Σχολή Αθηνών. Πολύ συχνά είχε την συνήθεια να λέει: «Είμαι θεολόγος τόσο όσο μιλάω για τον Θεό». Και πράγματι όλη του την ζωή μιλούσε και έγραφε για τον Θεό. Η ζωή του ήταν θεολογία και η θεολογία του ήταν η ζωή του. Με αυτόν τον τρόπο έθεσε το σωστό και όρθιο θεμέλιο στο οποίο χτίστηκε μετά η βάση για θεολογικές σπουδές στην Σερβική Εκκλησία και έδωσε παράδειγμα της αληθινής ζωής εν Χριστό. Αυτό το δρόμο συνέχισαν και οι μαθητές του, σημερινοί Δεσποτάδες όπως μητροπολίτης Μαυροβουνίου Κύριος Αμφιλόχιος Ράντοβιτς, πρώην επίσκοπος Ερτζεγοβίνης Κύριος Αθανάσιος Γιέβτιτς και ο επίσκοπος Μπάτσκακ κ. Ειρηναίος Μπούλοβιτς, οι οποίοι επίσης αποφοίτησαν από τις θεολογικές Σχολές της Ελλάδος, αλλά και πολλοί άλλοι.

Σημαντικό και πολύ μεγάλο ρόλο όσο αφορά τις σύγχρονες θεολογικές σπουδές στην Σερβική Εκκλησία είχε και ο σεβασμιότατος μητροπολίτης Περγάμου Κύριος Ιωάννης Ζιζιούλας και ο μαθητής του, ο σεβασμιότατος επίσκοπος Μπραντισέβου και καθηγητής της θεολογικής σχολής Βελιγραδίου Κύριος Ιγνάτιος Μίδιτς.

Σήμερα η Εκκλησία της Σερβίας κατέχει τρεις θεολογικές σχολές πανεπιστημιακού επιπέδου (η Θεολογική σχολή Βελιγραδίου στην Σερβία, Θεολογική Σχολή στην πόλη Φότσα της Βοσνίας και η Θεολογική Σχολή του Λίμπερτβιλ στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής) και μία Ακαδημία καλών τεχνών και Αναπαλαίωσης της Σερβικής Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Επίσης υπάρχουν και επτά θεολογικά λύκεια.

Ιδέα για να ιδρυθεί μια θεολογική σχολή γεννήθηκε το χίλια οχτακόσια ενενήντα δύο (1892) στο τότε Βασίλειο της Σερβίας αλλά με όλες τις εξελίξεις στην χώρα, όπως ήταν ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος, καθυστέρησαν για ένα διάστημα την ιδέα αυτή η οποία πραγματοποιήθηκε το χίλια εννιακόσια είκοσι (1920) οπότε ξεκίνησε να υπάρχει επίσημα η Ορθόδοξη Θεολογική Σχολή στο Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου. Μέχρι τότε στο Βασίλειο Σερβίας υπήρχαν μόνο 2 Υψηλά θεολογικά λύκεια και τέσσερα Ορθόδοξα Γυμνάσια.

Την πρώτη σχολική χρονιά εγγράφηκαν εκατό επτά (107) φοιτητές αλλά αμέσως μετά με την άφιξη στην χώρα των ρώσων μεταναστών και προσφύγων από την ρωσική επανάσταση ο αριθμός των φοιτητών αυξήθηκε έως τριακόσια σαράντα (340).

Τα χρόνια του Δευτέρου Παγκόσμιου Πολέμου σταμάτησαν για μία πενταετία την Θεολογική Σχολή Βελιγραδίου και η λειτουργία της συνέχισε αμέσως μετά το Πόλεμο αλλά τα μεταπολεμικά χρόνια με αυταρχικό κομμουνιστικό καθεστώς στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της

Γιουγκοσλαβίας όπως μετά το πόλεμο μετονομάστηκε το Βασίλειο της Σερβίας ήταν αρκετά δύσκολα για την θεολογική επιστήμη.

Ο πρώτος που έμπνευσε την αναγέννηση των θεολογικών σπουδών την δεκαετία του '70 μόλις χαλάρωσε το κομμουνιστικό καθεστώς ήταν όπως ήδη αναφέραμε ο όσιος Ιουστίνος Πόποβιτς ο οποίος με τα πολυάριθμα θεολογικά έργα του έφερε πάλι το ενδιαφέρον για την θεολογία και σιγά σιγά άρχισε η ανάπτυξη των θεολογικών επιστημών και μετατράπηκε σε μεγάλη άνθιση την δεκαετία του ενενήντα και έπειτα. Πρέπει να πούμε ότι πολύ σημαντικό ρόλο σ αυτή την άνοδο είχαν και οι Θεολογικές Σχολές των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης απ' όπου αποφοίτησαν η σήμερα σπουδαιότεροι καθηγητές των Θεολογικών Σχολών στην σημερινή Σερβία (από τους οποίους τους σημαντικότερους αναφέραμε).

Την άνθιση των θεολογικών σπουδών ταυτόχρονα συνόδευε και η άνθιση και αναγέννηση της πνευματικής ζωής. Παράδοξο είναι όμως, το γεγονός, που την αναγέννηση και την άνθιση αυτή βοήθησαν πολύ και κυρίως τα δύσκολα πολεμικά χρόνια της δεκαετίας του ογδόντα ('80). Όπως λέει και μία παροιμία ότι ο χρυσός καθαρός εμφανίζεται στην δοκιμασία της φωτιάς, έτσι έγινε και με την ορθόδοξη πίστη στην Σερβία.

Σήμερα, στην Θεολογική Σχολή στο Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου σπουδάζουν χίλιοι τριακόσιοι φοιτητές σχεδόν από όλες τις ορθόδοξες Εκκλησίες. Η θεολογική σχολή εκδίδει επίσης και τρία περιοδικά με θεολογικά κείμενα και μελέτες στα οποία έχουν πρόσβαση όλοι και εκτός των φοιτητών του Πανεπιστημίου όσοι ενδιαφέρονται για την θεολογία. Επίσης πρέπει να πούμε ότι σήμερα όλες Θεολογικές σχολές της Εκκλησίας στη Σερβία έχουν απόλυτη υποστήριξη και βοήθεια του σερβικού κράτους.

Εκτός της Θεολογικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου, ταυτόχρονα με την άνοδο των θεολογικών επιστημών προηγήθηκε και η μεγάλη ζήτηση για τις θεολογικές σπουδές. Για αυτόν τον λόγο και με αυτόν τον σκοπό, το χίλια εννιακόσια ενενήντα τέσσερα (1994) ιδρύθηκε και η Θεολογική Σχολή στη πόλη Φότσα της Βοσνίας κοντά στην πόλη Σαράγιεβο, με το ίδιο πρόγραμμα σπουδών του Πανεπιστημίου στο Βελιγράδι.

Το πρόγραμμα και το σύστημα σπουδών σήμερα και στις δύο Σχολές είναι σχεδόν παρόμοιο με την Θεολογική Εκπαίδευση στην Ελλάδα. Το σύνολο των σπουδών διαρκεί τέσσερα χρόνια στα 8 εξάμηνα. Η Σχολή έχει δύο κατευθύνσεις: την Γενική Θεολογική Κατεύθυνση και την Πρακτική Θεολογική κατεύθυνση.

Επίσης στους απόφοιτους της Θεολογικής Σχολής αλλά και στους απόφοιτους των Σχολών Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών δίνεται δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο μεταπτυχιακό και ύστερα στο διδακτορικό επίπεδο.

Το χίλια εννιακόσια ογδόντα έξι (1986) από την Σερβική Εκκλησία ιδρύθηκε ως τμήμα της Θεολογικής Σχολής Βελιγραδίου και η Θεολογική Σχολή του Αγίου Σάββα στην πόλη Λίμπερτβιλ στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, αλλά έπειτα από τα δύο πρώτα χρόνια αναγνωρίστηκε από την πολιτεία Ιλινόης ως Μπάτσελορ και με απόφαση της Συνόδου της Σερβικής Εκκλησίας συνέχισε την πορεία της ως ανεξάρτητη Σχολή με το σύστημα σπουδών της πολιτείας Ιλινόης των Ηνωμένων Πολιτειών.

Εκτός των Θεολογικών Σχολών στη Σερβία, το χίλια εννιακόσια ενενήντα τρία (1993) ιδρύθηκε και η Ακαδημία Καλών Τεχνών και Αναπαλαίωσης της Σερβικής Ορθόδοξου Εκκλησίας στο Βελιγράδι από τον μακαριστό επίσκοπο Μπουδίμου Δανιήλ (μεγάλο επιστήμονα στον τομέα φιλολογίας, διδάκτορα του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ στις Ηνωμένες Πολιτείες). Η Ακαδημία Καλών Τεχνών και Αναπαλαίωσης ιδρύθηκε με σκοπό την συντήρηση και διατήρηση των Χριστιανικών Μνημείων της βυζαντινής και ύστερα-βυζαντινής εποχής όπως είναι οι χριστιανικές τοιχογραφίες, εικόνες στη ξύλινη και υφασμάτινη βάση, αλλά και τα παλιά εκκλησιαστικά βιβλία και χειρόγραφα. Το πρόγραμμα σπουδών στην Ακαδημία Καλών Τεχνών διαρκεί τρία χρόνια και οι απόφοιτοι αποκτούν τον τίτλο του Ακαδημαϊκού Ζωγράφου-Συντηρητή.

Επίσης όπως ήδη αναφέραμε, στην Σερβική Εκκλησία υπάρχουν και 7 θεολογικά λύκεια από τα οποία τέσσερα στην Σερβία, ένα στο Μαυροβούνιον, ένα στην Βοσνία και ένα στην

Κροατία. Τα λύκεια αυτά είναι αποκλειστικά αρένων με σκοπό εκπαίδευσης των υποψηφίων για την ιερατική διακονία. Το πρόγραμμα φοίτησης στα λύκεια αυτά διαρκεί πέντε (5) χρόνια.

Και στο τέλος δεν είναι περιττό να πούμε ότι υπάρχει μελλοντικό σχέδιο για ίδρυση καινούργιας Θεολογικής Σχολής στην πόλη Μπάνια Λούκα της Βοσνίας στην οποία την μεταπολεμική περίοδο με ταχύτατους ρυθμούς ανάπτυξης στους όλους τομείς της κοινωνίας, προβλήθηκε μεγάλο ενδιαφέρον και ζήτηση για ίδρυση και μίας καινούργιας Θεολογικής Σχολής.

Επίσης και ένα άλλο σχέδιο το οποίο ήδη πραγματοποιείται είναι η ίδρυση του Γενικού Γυμνασίου στην Αυστραλία.

Κλείνοντας, ακόμη μια φορά θα ήθελα να κατευθύνω στον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Κύριο Ιερόνυμο και στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας Ελλάδος ένα μεγάλο ευχαριστώ και χρόνια πολλά και εκ μέρος όλων των φοιτητών του Οικοτροφείου της Ιεράς Συνόδου!

Ευχαριστώ και όλους εσάς για την προσοχή!

Μπόγιαν Βοεβόδιτς (Bojan Vojvodic)
Θεολόγος, Πατριαρχείου Σερβίας